

مسمومیت ناشی از گزیدگی جانوران سمی

گاز گرفتگی حیوانات

گاز گرفتن حیوانات یا انسان باعث دریدگی پوست و عفونت بسیار شدید می شود. گاز گرفتگی حیوانات وحشی مثل روباه، گرگ، سگ و راکون می تواند باعث انتقال ویروس هاری گردد و در صورت عدم رسیدگی و مراقبت پزشکی به مرگ می انجامد. گاز گرفتگی انسان نیز باعث انتقال میکروبهایی زیادی از دهان به پوست و همچنین انتقال کزاز می شود.

اقدامات اصلی در گاز گرفتگی

زخم را با دقت با صابون و آب گرم بشوئید تا خطر عفونت به حداقل برسد. زخم را آهسته خشک کنید و با پانسمان یا پوشش استریل زخم را بپوشانید. جهت انجام اقدامات بعدی مصدوم را به مرکز درمانی برسانید. در صورتی که زخم عمیق بود و خونریزی داشت، با فشار مستقیم و بلند کردن قسمت آسیب دیده خونریزی را کنترل کنید. با یک پوشش استریل و باند، زخم را محکم ببندید تا خونریزی کنترل شود و بعد شرایط ارجاع را فراهم آورید. در مورد سابقه واکسیناسیون کزاز باید از بیمار سوال شود.

مارگزیدگی

دو نوع مار اصلی سمی و غیر سمی وجود دارد، مارهای سمی در نقاط مرکزی و کویری ایران وجود دارد و بعضی از آنها بسیار خطرناک و سم آنها کشنده است.

مارهای سمی دارای چند مشخصه زیر هستند :

۱. سر مثلثی شکل یا سر مسطحی که از گردن پهن تر باشد

۲. مردمکهای باریک دراز (مثل چشم گربه)

۳. لکه رنگی حساس به حرارت بین چشم و سوراخ دهان

۴. طول کوتاhter

۵. رنگهای متفاوت

مارهای سمی از دندانهای نیش خود برای تزریق سم استفاده می کنند. داخل این دندان مثل سر سوزن خالی بوده و مجرای داخل آن به کیسه زهر راه دارد. کیسه زهر که در سر مار و پشت گوش داخلی قرار دارد با انقباض و فشار وارد آمده در اثر گزش، فشرده شده و زهر از طریق مجرای داخل دندان نیش به داخل بدن مصدوم تزریق می شود

علائم و نشانه های مار گزیدگی

با توجه به گونه مارها متفاوت و شامل موارد زیر می باشد:

یک جفت علامت سوراخ شدگی، درد، قرمزی و تورم شدید در محل نیش، تهوع و استفراغ، اختلال بینایی، افزایش بزاق و عرق کردن، تنفس سخت که در موارد شدید ممکن است تنفس متوقف شود

اقدامات و کمک های اولیه در مار گزیدگی

۱. بیمار را آرام کنید و کمک کنید تا دراز بکشد.
  ۲. محل گزیدگی را با آب و صابون با ملایمت شستشو دهید و با گاز استریل آهسته خشک کنید.
  ۳. استفاده از باند محدود کننده در ۳ سانتی متری بالای محل گزش الزامی است.
  ۴. ناحیه آسیب دیده را بی حرکت کنید.
  ۵. تنها درمان موثر مارگزیدگی، تجویز پادزهر آن در بیمارستان است
- نکته: هرگز از تورنیکه یا گارو برای بستن زخم استفاده نکنید، چون سرخرگها نیز بسته می شوند و بافتهای دورتر از محل گزش آسیب خواهند دید.

گزش حشرات

بیشترین گونه جانوری دنیا حشرات هستند و به همین ترتیب تعداد حشراتی که انسان را می‌گزند، محدود نیست. از جمله مهمترین این حشرات می‌توان از زنبور عسل، زنبور قرمز، زنبور درشت، مورچه آتشین، عنکبوت و عقرب و حشره دراکولا یا بند نام برد. برخلاف مارگزیدگی در گزش حشرات محل گزش تنها یک نقطه می‌باشد. نشانه‌ها و علائم گزش زنبور عسل، زنبور قرمز، زنبور درشت، و مورچه آتشین: درد ناگهانی، قرمزی، خارش، کهیر، تورم، تنگی تنفس، تغییر رنگ پوست، بیهوشی، شوک آنافیلاکتیک

اقدامات و کمک‌های اولیه در گزش حشرات

نیش حشره که در پوست جا مانده را با انبرک نوک تیز خارج کنید، محل را با کیسه آب یخ سرد نمائید، در صورت بروز شوک، درمان شوک باید سریعاً انجام شود و در صورت علائم شدید شوک آنافیلاکتیک خصوصاً در زنبورگزیدگی مصدوم را به بیمارستان منتقل نمائید.

در مورد حشره دراکولا موضع آلوده به سم حشره را با آب و صابون شسته و با الکل طبی ضدعفونی نمایید. استفاده از کرم‌های ضد التهاب می‌تواند موثر باشد

عقرب

بیشتر عقربهای سمی ایران در مناطق نزدیک کویر نظیر کاشان و همچنین اطراف اهواز زندگی می کنند. شدت گزیدگی بسته به میزان سم تزریق شده دارد. بیش از ۹۰ درصد گزش عقرب در دست روی می دهد و کودکان بیشترین افراد در معرض عقرب زدگی هستند

نشانه ها و علائم عقرب گزیدگی

درد سوزاننده محل گزیدگی، تورم در حالت پیشرفت، تغییر رنگ محل گزش، تهوع و استفراغ، بی حسی و گزگز انگشتان، بیقراری و اضطراب، آبریزش از دهان، اختلال هوشیاری، بی اختیاری ادرار و مدفوع، تشنج. اقدامات و کمک های اولیه در عقرب گزیدگی مصدوم را به پشت بخوابانید و تا سه سانتی متر بالای محل گزش را با باند محدود کننده ببندید. محل را با کیسه آب یخ سرد کنید. هرگز یخ را روی پوست قرار ندهید. در صورت بروز شوک را درمان کنید. مصدوم را برای تزریق پادزهر به بیمارستان منتقل نمایید.